

UNELE ASPECTE PRIND CREDITAREA ÎN SISTEMUL BANCAR

Conf. univ. dr. Titus SEREDIUC, Universitatea Româno-Germană din Sibiu
Sibiu – 550324, Calea Dumbrăvii, nr. 28-32
Tel. +40 269 233 568, +40 369 401 002, 401 003; Fax +40 269233 576
web: www.roger-univ.ro; e-mail: univ.ro office@roger

Abstract: Orice banca isi asuma riscuri cind acorda credite si in mod cert toate bancile inregistreaza pierderi la portofoliul de credite atunci cind unii dintre debitori nu - si onoreaza obligatiile. Oricare ar fi insa nivelul riscurilor asumate pierderile la portofoliul de credite pot fi minimizeze daca operatiunile de creditare sunt organizate si gestionate cu profesionalism. Din acest punct de vedere cea mai importanta functie a conducerii bancii este de a controla calitatea portofoliului de credite, aceasta deoarece slaba calitate a creditelor este o cauza principala a falimentelor bancare si chiar pot genera crize economice (dupa 2007 SUA).

Cuvinte cheie: lichiditate, scadență, piață

Pentru a depasi deficientele sistemice si procedurile de acest gen care duc la pierderi din activitatea de creditare bancile trebuie sa creeze si sa implementeze politici de creditare performante si sa angajeze /pregateasca personal cu profesionalism impecabil care sa respecte disciplina acestor norme. Pentru aceasta este necesar sa existe feedback prin care conducerea bancii sa fie informata despre eficacitatea procesului de control a calitatii creditului astfel incit cele cu probleme sa fie colectate si corectate (in limita posibilitatilor) si în timp. Pentru ca o politica bancara de creditare sa se dovedeasca a fi utila trebuie sa indeplineasca conditii de formulare corecta si continut complet. **In elaborarea ei trebuie sa se acorde atentiei atingerii urmatoarelor obiective:**

1. Orientarea si selectia unor credite sigure si cu o probabilitate maximala de rambursare.
2. Asigurarea unor plasamente fructuoase
3. Incurajarea extinderii creditelor care corespund nevoilor pietii pe care opereaza banca

Politicele de creditare variaza in timp si in functie de ciclul economic. Ele trebuie sa fie actualizate si sa devina adaptabile la modificarile mediului concurential economic.

Continutul politicii de creditare comporta 3 parti:

1. Formulari politice cu caracter general referitoare la sarcinile compartimentului de creditare si la calitatile optime ale portofoliului de credite.
2. Principii si proceduri recomandate in constituirea si administrarea portofoliului de credite
3. Proceduri si parametri detaliati de creditare, specifici fiecarui tip de credite, norme de creditare

Prima parte are menirea de a stabili cadrul general si obiectivele politicii de creditare. In structura sa se includ: obiectivele, strategiile (tipuri de credite si structura portofoliilor de credite in functie de lichiditatea si scadenta lor, marimea portofoliului de credite), pietele, caracteristici ale creditelor (tipuri și garanții), responsabilitati referitoare la aprobarea acestora și controlul calitatii acestora.

Obiectivele politicii de creditare pot fi interne sau externe, trebuie sa defineasca rolul bancii asa cum si - l asuma ea pornind de la rentabilitatea globala stabilita pentru perioada respectiva, pina la imaginea pe care doreste sa

si - o impuna banca pe piata, increderea publicului, gradul de agresivitate in concurenta cu ceilalti competitori.... Dincolo de aceste obiective generale trebuie particularizate si sarcinile de crestere medie (anuala sau trimestriala) a portofoliului de credite si a marimii acestuia in relatia cu depozitele bancare totale si activele.

Considerăm că: **Strategiile de creditare** vizeaza 3 domenii distincte:

1. Strategia in domeniul structurii creditării bancare stabileste ponderea diferitor categorii de credite in total, directiile si limitele minime de diversificare a portofoliului precum si gradul de participare la creditele consortiale (sindicalizate). Fiind cel mai important activ bancar creditele au o importanta deosebita pentru asigurarea lichiditatii bancare, odata cu asigurarea rentabilitatii bancare. Desi obiectivul principal al politicii de creditare reprezinta minimizarea riscului de creditare, nici gestionarea altor credite nu trebuie neglijata.

2. Definirea pietelor – pentru banca este un element de politica pe termen lung. Politica de creditare trebuie sa defineasca fara echivoc piata primara si secundara pe care se vor desfasura activitatile de creditare precum si prioritatile teritoriale.

3. Standardele de creditare trebuie sa reflecte precizari referitoare la garantii si termene, definirea tipurilor de credite presupune stabilirea unor liste pentru: credite preferate de banca, credite de evitat datorita riscului ridicat, si pentru creditele interzise (de regula in baza unor prevedeti juridice). De asemenea trebuie specificate tipurile de garantii pe care banca e dispusa sa le accepte, in virtutea expertizei proprii, a expertizei partenerilor traditionali sau a evolutiei conditiilor de pe piata si acelor legale. In politica de creditare trebuie stabilite si limitele responsabilitatilor tuturor celor implicati. Este vorba de limitele responsabilitatii ofiterilor de credite si ale comitetelor de credit. Aceste limite depind de stagiul ofiterului, de garantii, sezonabilitate si de marimea capitalului bancii.

Principiile si procedurile pe care banca isi bazeaza activitatea de creditare, obligatoriu se cuprind urmatoarele elemente:

- Enumerarea normelor si reglementarilor legale cu concretizarea limitelor impuse si a interdictiilor referitoare la activitatea de creditare.
- Protectia prin asigurare – se poate realiza pentru bunuri, pentru persoane, pentru banca insasi ca beneficiar pentru asigurari si reasigurari. De regula este recomandabil sa se incheie, contracte de asigurare pentru toate riscurile asigurabile in conditii de eficienta.
- Documentatia si garantiile mobiliare - trebuie sa constituie in dosare de creditare uniforme la nivelul intregii banci indiferent de locatia unitatii bancare prin operative si de personalul angajat.
- Tratatamentul creditelor restante si recuperarea garantiilor se poate realiza printr-un compartiment specializat care poate avea si sarcini de control. Procedura scrisa cuprinde informatiile de semnalizare a dificultatilor, defecte a acestora, raportarea masurilor imediate, controlul garantiilor si eventual defecte a fraudelor. Detectia problemelor se poate face din timp daca evolutia debitorului si a mediului sau urmarite indeaproape de banca. Pentru un ofiter de credite experimentat pot constitui semnale: reducerea disponibilului in cont, cresterea frecventei apelului la liniile de credit, depunerea cu intarziere a rapoartelor financiare s.a.
- In politica de creditare trebuie sa se prevada si renegocierea contractelor (reesealonari, incheierea unor conventii suplimentare referitoare la limitarea activitatii debitorului si chiar la gradul de implicare a bancii in luarea deciziilor manageriale precum si solicitarea de garantii suplimentare)
- Informatiile financiare solicitate de la client pentru a nu apare diferente semnificative de tratament intre cererile analizate de diferiti ofiteri de credite si cererile analizate de experti. Veridicitatea informatiilor continute in rapoartele financiare este asigurata prin expertizare doar pentru firmele mari, iar pentru firmele mici banca trebuie sa faca verificari faptime

Respectarea normelor ale eticii profesiei de bancher este esentiala pentru castigarea sau pastrarea increderii clientilor si a altor parteneri in corectitudinea personalului bancii. Efectele negative ale acestui parametru se resimt obligatoriu fie in perioade scurte sau lungi . In vederea asigurarii unui nivel minim formal al respectarii acestor norme politica de creditare sa precizeze lista activitatilor interzise personalului , limitele operatiunilor pentru fiecare functie , normele de transfer de info intre compartimentele bancii si in afara acesteia si codurile de etica profesionala.

Examinarea si controlul periodic al calitatii creditelor- inspectarea periodica a portofoliului de credite trebuie definita prin obiectivele urmarite, formulata fara ambiguitati si organizata corespunzator. Obiectivele urmarite sunt: reducerea pierderilor la portofoliul de credite, detectarea prematura a erorilor si problemelor, stimularea initiativei ofiterilor de credite pentru autocontrol, respectarea standardelor formale de creditare prin verificarea dosarelor de creditare, informarea prin exceptie si periodica a conducerii cu privire la starea cu privire la

calitatea portofoliului de credite, fundamentarea preleva-
rilor (defalcari) de credit

Normele de creditare pe tipuri de credite:

1. Credite imobiliare
2. Ipotecare
3. Pentru constructii
4. Investitii
5. Pentru stocuri
6. Agricole
7. Personale
8. Credite cumparate

Normele trebuie sa cuprinda descrierea tipului de credit, destinatia, scadentele preferate, tariful (do-
binda, rate, comisioane, solduri minime creditare, sa) plafoane(minime si maxime) asigurari, garantii solicitate, procedura de aprobarea creditului.

Rolul si functiile politicii creditare constau in deter-
minarea directiilor prioritare de dezvoltare si perfectio-
nare a activitatii bancare in procesul investirii resurselor
bancii , obtinerea si maximizarea profitului in conditii ac-
ceptabile de risc.

Scopurile politicii de creditare pot fi:

1. De productie: asigurarea clientilor cu servicii
bancare, marirea/micsorarea conturilor noi sau inchise,
marirea / micsorarea soldului mijloacelor in conturi.
2. De lansare a produselor bancare
3. De comunicare ce tin de imaginea bancii (pe termen
lung majorarea nr. de clienti)

Indiferent de scopuri nu poate exista aceasi politica
de creditare in toate bancile , continutul ei depinde de un
sir de factori:

Externi – nivelul dezvoltării economiei, dinamica
PIB, nivelul deficitului bugetar, influenta politicii mone-
tar/creditare a BNM (rata de baza, valoarea masei mone-
tare in circulatie, operatiuni pe piata hirtiiilor de valoare
REPO, operatiuni pe piata valutara, nivelul dependentei
de banca centrala), nivelul de trai a populatiei, nivelul in-
struirii financiare a populatiei, specificul de functionare a
bancilor, nivelul concurentei, costul productiei serviciilor
bancare, factori sociali si politici.

Interni – potentialul creditar al bancii ce se determi-
na ca marimea mijloacelor disponibilizate in banci minus
minimul de lichiditate, insasi rezerva de lichiditate care
se compune din rezerva primara (casa si conturile in alte
banci) si rezerva secundara (active cu grad mai redus de
lichiditate dar profitabile) , nivelul riscului si a profita-
bilitatii diferitor credite care depinde de – tipul bancilor,
clientela bancilor, starea financiara a debitorilor, existenta
asigurarii gajului, termenul creditelor, stabilitatea depozit-
telor, specificul operatiunilor si serviciilor bancare, cali-
tatea portofoliului de credite, politica bancii in domeniul
preturilor , pregatirea profesionala, calificarea si experi-
enta lucratorilor bancari, nivelul riscului de management
al bancii.

Politica de creditare constituie o pirghie a managementului adecvat la riscuri bancare trebuie sa indeplineasca urmatoarele functii:

- Constituirea unui portofoliu de credite de calitate
- Identificare si monitorizarea riscului de credite
- Asigurarea dezvoltarii bancii prin sporirea activitatii de creditare.

Rolul politicii de creditare in activitatea bancii si are esenta in insasi scopul sau de a depasi deficientele sisteme si procedurile care conduc la cresterea pierderilor din activitatea de creditare. In particular scopul politicii de creditare consta in indeplinirea **fara ambiguitate a functiilor politicii de creditare, astfel se au in vedere urmatoarele activitati:**

1. Identificarea riscurilor bancare ce depind de diversificare liniilor de activitate bancare si a gamei de produse bancare oferite clientilor si se concretizeaza in – elaborarea profilului de risc, la stabilirea profilului de risc trebuie sa tinem cont de faptul ca multe riscuri sunt interdependente, o anumita expunere poate genera mai multe riscuri.

2. Cuantificarea riscurilor- presupune tehnicilor, instrumentelor, si abilitailor necesare pentru a comensura respectivelor riscuri. Dezvoltarea instrumentelor de modelare permite realizarea simularilor care sunt utile in analiza efectelor induse de schimbarile rapide ce au loc in mediul bancar asupra profilului de risc al bancii precum si impactul acestuia asupra profitabilitatii si valorii nete bancii.

3. Scopul monitorizarii riscurilor bancare este – minimizarea cheltuielilor asociate riscurilor aferente tuturor expunerilor identificate si cuantificate.

4. Evitarea riscului de credit.

5. Finantarea riscului de credit.

Riscul de creditare e conditionat de probabilitatea ne-

onorarii obligatiilor de catre debitorii bancii si se manifesta de regual prin nerambursarea (totala sau partiala) a sumei de baza a creditului si dobinzii aferente in termenii stabiliti in contract . Gestiunea riscurilor bancare ca de altfel si a riscului de credit in practica internationala se efectueaza prin elaborarea politicilor, luarea unor decizii strategice si tactice de catre consiliul bancii , comisia de creditare, departamentul de creditare, si altele... . Responsabilitatea pentru realizarea politicii de gestiune a riscului de creditare o poarta sectia de credite si sectiile relatii cu clientela. Departamentul suport (sectia tehnologiei computer) asigura suportul sistemului informational pentru colectarea si analiza informatie in vederea gestiunii riscurilor.

Bancile comerciale ce participa in procesul de creditare sunt influentate de diverse evenimente interne si externe. De aceea chiar si in cazul unei politici perfecte sunt inevitabile anumite pierderi la credite. Banca nu trebuie sa acorde intentionat credite nefavorabile, care, o parte pot deveni nefavorabile in viitor. Reputatia bancii poate fi subminata in urma majorarii cotei creditelor problematice iar aceasta poate sa influenteze asupra pozitiei bancii pe piata resurselor creditare. Indicatorii de baza a riscului de creditare caracterizeaza suficienta fondului de risc format pentru acoperirea eventualelor pierderi rezultate din nerambursarea imprumuturilor. Planificarea indicatorilor riscului de creditare a bancii si determinarea normelor expunerii la risc se efectueaza in marimi absolute fara a tine cont de gajul disponibil si garantiile acordate la creditele curente.

Repere bibliografice:

Legea nr. 227 / 2007 privind institutiile de credit si adecvarea capitalului

O.U.G. nr. 98 / 2006 privind supravegherea suplimentară a institutiile de credit

O. U. G. 113 / 2009 privind serviciile de plată bancare
Regulamentul B. N. R. nr.4 /2011